

เจ้าของ
ศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร. วิทย์ วิศุขเวทย์
ศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน
ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ศุนทร ณ งาม
รองศาสตราจารย์ ดร. มารค ตามไท

บรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สมภาร พรหมทา
กองบรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณา สอนานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทุม อังกุลโรหิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ไตรรงค์ หงส์คารมภัก
ดร. ชานูณวงศ์ บุญหนู

ฝ่ายสมาชิก
อรวรรณ สะหาบ
สังเวียน ชูเพื่อ
สำนักงาน ชั้น ๑๑ อาคารบรมราชกุมารี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๒๑๔๔๖๕๕

การส่งข้อเขียน
กองบรรณาธิการยินดีรับพิจารณาข้อเขียน
ทางวิชาการเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่นบทความ
บทความวิจัย รายงานผลการวิจัย บทความ
หนังสือ หรือบทวิจารณ์ข้อเขียนที่คัดพิมพ์ใน
วารสารพุทธศาสนศึกษา จากนักวิชาการและ
บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้สนใจส่งข้อเขียน
กรุณาส่งสำเนาข้อเขียนนั้น ๒ ชุด
พร้อมแผ่นติดสติกเกอร์ (ถ้ามี) ถึงบรรณาธิการ

อัตราค่าสมาชิก
๑ ปี ๓ ฉบับ ๖๐ บาท
๒ ปี ๖ ฉบับ ๑๒๐ บาท
๕ ปี ๑๕ ฉบับ ๓๐๐ บาท
สมัครเป็นสมาชิกติดต่อ ดร. ประทุม อังกุลโรหิต
สำนักงานวารสารพุทธศาสนศึกษา ชั้น ๑๑
อาคารบรมราชกุมารี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๓๐
รณานิติสงฆ์ไปรษณีย์จุฬาลงกรณ์
จำหน่ายปลีกเล่มละ ๒๐ บาท
ที่ศูนย์พุทธศาสนศึกษา คาบที่อยู่อำเภอ
พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วารสารรายสี่เดือนของศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISSN 0858-8325 © ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๗

จากบรรณาธิการ

ใครคือเจ้าของพระพุทธศาสนา

วารสารพุทธศาสนศึกษาฉบับนี้มีบทความของอาจารย์ชาญณรงค์ บุญหนุนว่าด้วยการบวชภิกษุในสังคมไทย ในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมา บ้านเรามีความเห็นต่างกันในเรื่องศาสนาทางพระพุทธศาสนาอยู่หลายเรื่อง แต่ที่เด่นๆ ที่สุดเห็นจะได้แก่เรื่องนิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตา กับเรื่องการบวชภิกษุนี้แหละ เรื่องแรกนั้นเป็นเรื่องของ “ธรรม” ส่วนเรื่องหลังนี้เป็นเรื่องของ “วินัย” ทั้งธรรมและวินัยนั้นเราต่างก็ทราบกันดีว่าเป็นเนื้อหาหลักหรือทั้งหมดของพระพุทธศาสนา และสองเรื่องนี้พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท (กระแสหลัก) เห็นว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน พระวินัยนั้นมีส่วนช่วยให้ธรรมดำรงมั่นคง หากสังคมพุทธโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมสมัยใหม่ยอมโอนในทางพระวินัยก็เป็นการยากที่ธรรมจะเจริญงอกงามหรือได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นมรรคเป็นผล

พระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานนั้นเห็นต่างจากฝ่ายเถรวาทในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างธรรมกับวินัยอย่างตรงที่ฝ่ายมหายานนั้นเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยและธรรมนั้นยึดหยุ่นได้ตามเหตุปัจจัย ผมคิดว่าตรงนี้เองคือหัวใจสำคัญของเรื่องการบวชภิกษุนี้ที่ประเทศเถรวาทและมหายานปฏิบัติแตกต่างกัน ในทางปรัชญานั้นเราที่เรียนปรัชญามาย่อมจะทราบว่ามีความเห็นต่างกันในเรื่องการปฏิบัติตามกฎอยู่สองพวกคือพวกหนึ่งนั้นคิดว่ากฎนั้นเป็นสิ่งที่เราจะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด トラบเท่าที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงกฎ ส่วนอีกฝ่ายนั้นคิดว่าเราอาจไม่ทำตามกฎได้ในบางกรณีที่เราเห็นว่าหากทำตามแล้วจะได้ประโยชน์น้อยกว่า ประโยชน์ในที่นี้ในความหมายกว้างก็คือประโยชน์ของคนจำนวนมาก (ถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก) ในความหมายแคบก็คือประโยชน์สำหรับเราเอง (ถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับเฉพาะกับเราเท่านั้น) ฝ่ายมหายานนั้นเป็นพวกที่คิดอย่างหลัง ในขณะที่ฝ่ายเถรวาทนั้นคิดอย่างแรก

พระวินัยนั้นเป็นสิ่งสมมติ กล่าวอย่างภาษาอภิธรรมก็คือเป็นสมมติบัญญัติ การเป็นสิ่งสมมตินั้นมีความหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งคือมนุษย์เราเข้าไปเกี่ยวข้องแก้ไขหรือปรับปรุงได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสม ดูเหมือนว่าฝ่ายเถรวาทนั้นก็เข้าใจสถานะของพระวินัยอย่างนั้น แต่เนื่องจากเข้าใจว่าพระวินัยนี้พระพุทธเจ้าเป็นผู้วางเอาไว้ เหมือนพระราชกฤษฎีกาสำหรับให้อาณาประชาราษฎร์ปฏิบัติตาม ผู้มีความชอบธรรมที่จะแก้ไขกฎหมายก็คือพระราชทานั้น ประชาชนไม่มีอำนาจหรือความชอบธรรมที่จะแก้ไขกฎหมาย เพราะคนไม่ใช่ผู้ออก ในทำนองเดียวกัน คณะพุทธบริษัททั้งสี่ก็ไม่มีอำนาจที่จะแก้ไขพระวินัย มีเพียงพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่สามารถทำได้ เวลานี้พระพุทธเจ้าไม่ได้อยู่กับเราแล้ว ก็เป็นอันปิดประตูสำหรับการปรับแก้พระวินัย ผู้ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง

การบวชภิกษุณีในบ้านเรานั้นมักใช้การให้เหตุผลอย่างทีกล่าวนมาข้างต้นในการมองปัญหานี้ นั่นนอนว่าเมื่อมองไปเช่นนั้น ก็คงเป็นไปได้ที่จะให้คณะสงฆ์เถรวาทยอมรับให้มีการรื้อฟื้นการบวชภิกษุณีขึ้นมาใหม่ เพราะคณะสงฆ์ไม่มีอำนาจ อำนาจนี้เป็นของพระพุทธเจ้าเท่านั้น

ความเข้าใจเรื่องกฎทางศาสนานั้นมักสัมพันธ์กับลักษณะของศาสนานั้นๆ ยกตัวอย่างเช่นในศาสนาที่เชื่อถือพระเจ้า กฎทางศาสนาเป็นสิ่งที่มนุษย์เราจะต้องไม่ได้เลย หรือจะต้องได้ก็ในขอบเขตบางอย่าง ทั้งนี้ก็เพราะศาสนาแบบนี้เชื่อว่ากฎทางศาสนานั้นมาจากพระเจ้า ชาวมุสลิมนั้นถือกฎบางอย่างที่คนในศาสนาอื่นสังเกตเห็นได้ง่ายเพราะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเช่นการไม่บริโภคเนื้อหมูและไม่เลี้ยงสุนัขเอาไว้ในบ้าน ในแง่สังคมวิทยา นักสังคมวิทยาอาจสันนิษฐานไปต่างๆ นานาเกี่ยวกับกฎที่ว่านี้ เช่นอาจสันนิษฐานว่าท่านผู้นำศาสนาในสมัยแรกๆ นั้นคงพิจารณาว่าเนื้อหมูกับสุนัขนั้นอาจนำโรคภัยไข้เจ็บมาสู่ชุมชน จึงได้วางกฎที่ว่านั้นเอาไว้ สมมติว่ามีชาวมุสลิมบางคนในสมัยนี้เข้าใจเช่นนั้นและคิดว่ากฎสองข้อนี้ควรปรับเปลี่ยนได้เพราะสมัยนี้เนื้อหมูก็เหมือนเนื้ออย่างอื่น และสุนัขนั้นก็ไม่ได้ต่างจากสัตว์เลี้ยงชนิดอื่นเช่นแมว (ที่ชาวมุสลิมบางคนเลี้ยงไว้ในบ้าน) แนวคิดที่จะให้เปลี่ยนกฎทางศาสนาอิสลามเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นไปไม่ได้เลย เพราะชาวมุสลิมถือว่ากฎทางศาสนาเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ พระเจ้าทรงวางกฎเหล่านี้ไว้ มนุษย์เราไม่มีอำนาจที่จะปรับเปลี่ยนแก้ไขกฎได้เลย ระเบียบวาระของอินเดียนั้นแก้

ยาก เพราะชาวฮินดูเข้าใจว่ามาจากพระเจ้า แม้กฎหมายในปัจจุบันจะไม่ยอมรับการจำแนกวรรณะ แต่ในแง่วัฒนธรรม วรรณะก็ยังดำรงอยู่เหมือนเดิมในอินเดีย

เป็นที่น่าสังเกตว่า พระพุทธศาสนาอย่างเถรวาทนั้นไม่เชื่อเรื่องพระเจ้า ไม่สอนเรื่องเรื่องพระเจ้า และเข้าใจว่าพระพุทธเจ้าก็ทรงเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ทรงต่างจากเราตรงที่ทรงเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้ยอดเยี่ยมสูงสุดเท่านั้นเอง แต่เวลาที่เราปฏิบัติต่อกฎทางศาสนาที่ออกโดยพระพุทธองค์ เราปฏิบัติเสมือนว่าพระองค์เป็นพระเจ้า กฎที่ทรงออกเป็นสิ่งที่เราจะต้องไม่ได้ ปรับแก้ไม่ได้ ทั้งที่มองเห็นว่าการปรับแก้อาจเป็นผลดีกว่า คือกฎนั้นเมื่อปรับแก้แล้วสร้างประโยชน์แก่ผู้ใช้กฎได้มากกว่า

ที่น่าสนใจไปกว่านั้นก็คือ การที่เราปฏิบัติต่อกฎทางศาสนาที่ออกโดยพระพุทธองค์อย่างนั้นก็อาจเข้าใจได้ หากคิดว่าเป็นการแสดงความเคารพอย่างสูงที่เรามีต่อพระพุทธองค์ในฐานะพระบรมศาสดา แต่เราก็กระทำเช่นเดียวกันนี้กับผู้อื่นที่ไม่ใช่พระศาสดา ผมหมายถึงคณะสงฆ์ที่มีพระมหากัสสปะเป็นประธานในการสังคายนาครั้งแรกเป็นที่ทราบกันว่าเมื่อจวนจะปรินิพพานนั้น พระพุทธองค์ได้มีพุทธดำรัสว่า “ในอนาคตหากสงฆ์จะเพิกถอนสิกขาบทเล็กน้อยก็สามารถกระทำได้” พระพุทธาณุญาตข้อนี้ผมถือว่าเป็นสิ่งแสดงว่าพระพุทธองค์เองทรงเข้าใจสถานะของพระวินัยอย่างไร การที่ทรงอนุญาตไว้ล่วงหน้าเช่นนั้นย่อมแสดงว่าทรงเข้าใจว่าบางเรื่องที่เราวางไว้ในเวลานั้นอาจไม่เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เมื่อเป็นเช่นนั้นก็สมควรที่คณะสงฆ์จะหารือกันแล้วปรับแก้ตามที่เห็นเหมาะสม โดยไม่ควรถือว่าอะไรก็ตามแต่ที่ออกมาจากพระโอษฐ์ของพระองค์จะต้องศักดิ์สิทธิ์คือว่าไว้อย่างไรก็คงไว้อย่างนั้นโดยไม่เปลี่ยนแปลง พุทธาณุญาตข้อนี้คณะสงฆ์ที่ร่วมกันทำสังคายนาครั้งแรกไม่อาจใช้ประโยชน์ได้ เพราะไม่สามารถหาความเห็นร่วมกันได้ว่ากฎอะไรบ้างจะพึงจัดว่าอยู่ในข่ายที่ทรงอนุญาตให้แก้ไขได้ เมื่อไม่อาจใช้ประโยชน์ได้เพราะข้อจำกัดด้านสติปัญญาของตน ทำที่ที่เหมาะสมแก่การนี้จะได้แก่ทั้งโอกาสอันนี้ไว้สำหรับให้คนรุ่นต่อไปที่อาจคิดออกได้ใช้ประโยชน์จากพระพุทธาณุญาตนั้น แต่การณีกก็กลับตาลปัตร คณะสงฆ์ที่ทำสังคายนาคราวนั้นได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าต่อจากนี้ไปคณะสงฆ์เถรวาทจะไม่จะต้องพระวินัยใดๆ ทั้งสิ้น มีเท่าใดก็คงไว้และถือปฏิบัติตามนั้น ไม่เพิ่ม ไม่ถอน แล้วมติที่ว่านี้ก็ถือสืบๆ กันมาจนกระทั่งวันนี้ ที่ผมสนใจคืออะไรทำให้เราปฏิบัติต่อกฎของคณะสงฆ์ที่ทำสังคายนาครั้งแรกอย่างไม่ต่างจากที่ปฏิบัติต่อพระพุทธองค์ และที่น่าสนใจมากกว่านั้นคือมติของคณะสงฆ์ที่ทำสังคายนาคราวนั้นเรื่องการไม่ยอมถอนสิกขาบทเล็กน้อยนั้นอาจตีความว่าเป็นการไม่เคารพต่อพระญาณของพระพุทธองค์ที่ยังเห็นความเป็นอนิจจังของโลก ผมนึกถึงพระราชผู้เอื้ออารี ทรงวางกฎเอาไว้ข้อหนึ่งในอนาคตหากกฎหมายที่ทรงออกบางข้อไม่เหมาะสมก็ให้ประชาชนช่วยกันออกความเห็นปรับแก้ได้ เมื่อสิ้นพระราชพระองค์นั้นแล้ว เหล่าคณะมนตรีที่ดูแลบ้านเมืองแทนก็มีมติดยกเลิกช่องทางนั้นเสีย แล้วก็ถือกันมาอย่างนั้นจากรัฐบาลก่อนสู่รัฐบาลหลัง อย่างนี้จะถือว่าเป็นการเคารพในพระราชผู้ทรงคุณธรรมและห่วงใยประชาราษฎร์ไหมครับ

การที่รัฐบาลใดๆ ก็ตามแต่ในโลกนี้ไม่ยอมจะต้องเปลี่ยนแปลงกฎบางอย่างนั้นอาจอธิบายไม่ยากกว่าเพราะ (๑) ไม่แต่รัฐบาลก็ไม่มีอะไรเสียหาย (๒) ลงขันไปและอาจลำบาก ยิ่งยาก ท่านเองเป็นการหาเรื่องใส่ตัว คณะสงฆ์ที่บริหารกิจการพระพุทธศาสนาในบ้านเราเวลานี้ (มหาเถรสมาคม) ก็คือรัฐบาลของพระพุทธศาสนาเถรวาทในบ้านเรา ผมคิดว่ามีบางเรื่องที่เราอาจต้องเริ่มพิจารณากันอย่างจริงจังเสียทีเพื่อให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเวลานี้และที่จะเกิดในอนาคตเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในบ้านเราได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม เรื่องที่เวลานี้ก็คือ ใครคือเจ้าของพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ผ่านมานั้นดูเหมือนเราจะยอมรับกันโดยไม่ตั้งคำถามว่าเจ้าของคือพระอรหันต์จำนวน ๕๐๐ รูปอันมี

พระมหากัสสปเถระเป็นประธานที่ได้กระทำสังคายนาวางหลักการต่างๆเกี่ยวกับพระธรรมวินัยเอาไว้มหาเถรสมาคมเวลานี้ในแง่พระธรรมวินัยก็คือทนายของท่านเจ้าของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่ได้กล่าวข้างต้น สิ่งที่ผมคิดว่าน่าสังเกตมากที่สุดก็คือพระพุทธรูปที่มีได้ตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นผู้มีอำนาจสิทธิขาดในการกำหนดพระธรรมวินัยสืบแทนพระองค์ ที่ทรงปฏิบัติเช่นนี้อาจตีความได้หรือไม่ว่าทรงเห็นว่าไม่มีใครเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนา แม้พระองค์เองซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งพระพุทธศาสนาด้วยมือของพระองค์เองก็ไม่ใช่เจ้าของ ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีผู้เข้ามาบวชมากแล้วก็ทรงปล่อยให้สงฆ์บริหารกิจการพระพุทธศาสนาไป โดยมีพระองค์ทรงทำหน้าที่กำกับดูแลอยู่ห่างๆ อย่างไว้เนื้อเชื่อใจในสติปัญญาของพระสาวกจะสามารถบริหารพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองไปได้ แต่หลังจากปริณิพพานมา มติของคณะสงฆ์ในการสังคายนาคราวแรกก็กลายมาเป็นศูนย์กลางของการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา ยิ่งในประเทศไทยที่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจการบริหารงานพระพุทธศาสนาอยู่ในมือของคณะบุคคลโดยที่คณะบุคคลเหล่านี้ถือเอามติของการสังคายนาคราวแรกนั้นเป็นหลัก พระพุทธศาสนาที่แต่เดิมน่าจะไม่มีใครเป็นเจ้าของเจ้าข้าเจ้าของก็ดูจะกลายมาเป็นสิ่งที่มีเจ้าของชัดเจน เจ้าของสิ่งใดก็ตามแต่คือผู้มีอำนาจที่จะจัดการกับสิ่งที่ตนเป็นเจ้าของนั้น ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าของอาจให้ความเห็นว่าการจัดการกับสิ่งนี้อย่างนั้นๆ แต่ในท้ายที่สุด เจ้าของเท่านั้นแหละที่จะเป็นผู้เอาหรือไม่เอาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เรื่องการบวชภิกษุณีในบ้านเรานั้น

ดูเหมือนจะมีคนเกี่ยวข้องอยู่สองพวก พวกแรกคือผู้ที่พยายามเรียกร้องให้สตรีได้บวชเป็นภิกษุณี พวกที่สองคือผู้ที่พยายามบอกว่าไม่อาจทำตามคำเรียกร้องนั้นได้ พวกแรกนั้นตามที่ผมเข้าใจถูกมองโดยพวกที่สองว่าเป็นคนอื่น ไม่ใช่เจ้าของพระพุทธศาสนา ในขณะที่คิดเช่นนี้ผู้ที่คิดอย่างนั้นก็อาจเข้าใจเอาเองว่าตนคือเจ้าของพระพุทธศาสนา สังเกตได้จากการบอกว่าไม่อาจสนองตอบข้อเรียกร้องนั้นได้เพราะเหตุผลอย่างนั้นๆ มีแต่คนที่เข้าใจว่าตนเป็นเจ้าของอะไรสักอย่างเท่านั้นแหละครับที่พูดว่าไม่อาจหรืออาจให้สิ่งที่คนอื่นร้องขอ ถ้าไม่คิดว่าตนเป็นเจ้าของ เราจะไม่พูดอย่างนั้น

จะอย่างไรก็ตาม ที่กล่าวมานี้ไม่ได้หมายความว่าเราเริ่มมหาเถรสมาคมคอยดูแลพระพุทธศาสนาอย่างที่อาจเรียกได้ว่าเป็นเจ้าของนั้นเป็นสิ่งไม่ดี สิ่งนี้ดีแน่นอน และสิ่งนี้แหละที่ทำให้พระพุทธศาสนาในบ้านเราแข็งแรงในบางด้าน อย่างน้อยที่สุดก็ไม่น้อยหน้าเพื่อนบ้านเถรวาทด้วยกันเช่นพม่า ลังกา ความเป็นเจ้าของโดยสมมตินั้นผมคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็น เหมือนกับที่เราเลือกตัวแทนไปเป็นรัฐบาลแล้วทำหน้าที่เป็นเจ้าของประเทศแทนเราในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เจ้าหน้าที่รัฐที่ทำตามกฎหมายนั้นก็มีหน้าที่ให้หรือไม่ให้ในสิ่งที่คนร้องขอ นี่คือการเป็นเจ้าของอย่างสมมติที่จำเป็นต้องมี แต่สิ่งที่ผมอยากเสนอให้เราคิดไปไกลกว่านั้นคือความเป็นเจ้าของอย่างปรมาตม หรือความเป็นเจ้าของที่ลึกซึ้งลงไปกว่าการสมมตินั้น พระพุทธศาสนาจะไม่เชื่อว่ามีความเป็นเจ้าของอย่างปรมาตม พระธรรมที่ทรงประกาศก็ไม่มีเจ้าของ พระธรรมคือความจริงตามธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว ทรงค้นพบแล้วนำมาสอนมาบอก พระธรรมนี้ไม่มีใครฉวยยึดว่าเป็นของกันได้ แต่เวลานี้ดูเหมือนจะมีพวกเราบางคนในหมู่พุทธศาสนิกชนที่เข้าใจว่าตนเองเป็นเจ้าของพระธรรม หรือตนเองมีหน้าที่ในฐานะชาวพุทธที่ต้องพิทักษ์พระธรรมให้บริสุทธิ์สะอาด ความเข้าใจเช่นนี้ผมเชื่อว่าเป็นกุศลธรรมเพราะเกิดจากความหวังดีต่อพระพุทธศาสนา แต่ก็อาจมีของเหลวไหลที่อาจก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่ชอบต่อผู้อื่นได้ ผู้ที่คัดค้านการบวชภิกษุณีนั้นมักเป็นผู้รู้ในทางคัมภีร์ คือมักเป็นมหาเปรียญ เท่าที่ผมสังเกตท่านมหาเปรียญทั้งหลายนั้นมักเป็นกลุ่มคนที่แสดงความห่วงใยในพระพุทธศาสนาออกมามากกว่าคนกลุ่มอื่น นี่คงเป็นเพราะท่านรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่คัมภีร์สอน เมื่อเห็นว่ามีปฏิบัติไม่ตรงตามคัมภีร์ท่านย่อมจะเดือดร้อนมากกว่าชาวบ้านที่ไม่รู้เรื่อง จุดนี้เองครับที่ผมคิดว่าอาจเปิดช่องให้อกุศลธรรมเข้ามาได้ทั้งที่ต้นกำเนิดของจุดที่ว่าเป็นกุศลธรรม เมื่อเข้ามาเข้าบ่อยเข้าว่าอย่างนี้ได้ไม่ได้ อย่างนี้ถูกไม่ถูก ความรู้สึกว่ามันคือเจ้าของพระพุทธศาสนาก็อาจค่อยๆ ซึมเข้าสู่จิตใจโดยไม่รู้ตัว จนถึงระดับหนึ่งก็อาจมองไม่เห็นเหตุผลต่างๆ ตรงไปตรงมาบางอย่างที่มีผู้เสนอขึ้นเช่น ทำไมสตรีในฐานะมนุษย์คนหนึ่งจึงไม่มีสิทธิเท่าเทียมชายที่จะถือครองเพศบรรพชิต

ผมเห็นมหาเปรียญบางท่านตอบคำถามนี้ว่า เรื่องนี้ไม่เกี่ยวกับสิทธิใดๆ ทั้งนั้น หากจะตีความว่าเป็นเรื่องสิทธิ ผู้จะอนุมัติสิทธินี้ก็แค่พระพุทธเจ้าเท่านั้น มหาเถรสมาคมไม่มีสิทธิที่จะอนุมัติแทนพระพุทธองค์เลย คำตอบนี้ผมเชื่อว่าตรงตามคัมภีร์อยู่มากทีเดียว แต่เป็นคัมภีร์ที่ใช้มติของการสังคายนาครั้งแรกเป็นธง ธงที่ว่านั้นคืออะไรครับ ก็คือการปิดประตูแห่งพระญาณของพระพุทธองค์ที่ทรงหยั่งเห็นว่ากฎทางศาสนาบางอย่างที่ทรงวางไว้อาจไม่เหมาะกับยุคสมัย จึงทรงประทานช่องไว้ให้ปรับแก้ ช่องนั้นถูกปิดตายมารวม ๒๕๐๐ ปีแล้ว ทำไมช่องนี้จึงจะเปิดใหม่ไม่ได้ เป็นไปได้หรือไม่ที่การบวชภิกษุณีเป็นหนึ่งในบรรดากฎทางศาสนาที่อยู่ในข่ายที่ทรงเห็นว่าเราสามารถช่วยกันปรับแก้กฎที่ทรงวางไว้ได้ สองคำถามนี้ผมคิดว่าสำคัญ และอยากฝากท่านผู้รู้ทั้งหลายช่วยกันตอบด้วยครับ ที่ผ่านมามีคนกล่าวหาถึงท่านผู้รู้คัมภีร์ที่ผมเรียกว่าท่านมหาเปรียญเอาไว้มาก เพราะผมคิดว่าท่านเหล่านี้มีศักยภาพที่จะตอบคำถามสองคำถามนี้ที่สุด เพราะท่านรู้คัมภีร์มากกว่าคนอื่น คำตอบที่ผ่านการไตร่ตรองดีแล้วจะเป็นประโยชน์มากครับ ©